

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrlet leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovn. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Prijazen opomin slovenskim volilecem.

Kakor poročajo razni časniki, skuša vlada po okrajnih glavarstvih župane gledé prihodnjih volitev podučiti. Kakošen da bo ta poduk in kakošen nja vspeh, ne vemo; brž ko ne bode vlada za-se skrbela in županom na srce polagala, da naj ustavaškimi kandidatom do zmage pomagajo.

To nam daje povod, da slovenskim volilecem ob kratkem razložimo, kaj da vlada hoče.

Vlada hoče pred vsem na krmilu ostati, kar ji ni zameriti, ker tudi ministri vedó, da je boljše drži ga, kakor pa lovi ga. Dokler so imeli deželni zbori pravico poslance pošiljati v državni zbor, so zastopniki raznih dežel in kraljestev krepko poudarjali narodne in deželne pravice. To je vselej zoperno bilo ustavaškimi vladnim možem, ki hočejo, da le samo dunajski državni zbor vse v rokah ima, deželni zbori pa le izpeljavajo, kar se na Dunaju določi. Ker so se takemu centralizmu skoro vsi deželni zbori celih 12 let sem krepko upirali in s svojim pravičnim uporom marsikatero ministerstvo prisilili, da je odstopilo, je sedanje Auersperg-Lasserjevo ministerstvo na zahtevanje nemških ustavakov celó po novi poti jo mahnilo, da bi pred nadležnimi federalisti mir imelo in vladno krmilo obdržalo. Vpeljale so se namreč direktne volitve, da neposredno volilci sami poslance pošljejo v državni zbor, ne pa deželni zbori.

Po direktnih volitvah hoče torej vlada to doseči, da bi ljudstvo povsod druge možé volilo, ne več vladi nasprotnih in za deželne pravice vnetih, ampak tacih, katerim je državni zbor več, kakor deželni. Te sorte poslanci so: Seidl, Brandstätter, Reuter in sploh vsi nemškutarji. In če že upanja ni, da bi kje zmagali taki možje, bi bili za silo tudi dobri taki, ki niso ne krop ne

voda, ki ne spadajo ne med federaliste, ne med odločne katoličane, pa tudi med demokratične kričače ne.

Mi Slovenci ne moremo in ne smemo vladi udanih ustavakov voliti. Zakaj pa ne? Zato ne, ker bi s takošno volitvijo sami sebi največo škodo delali.

Ko bi namreč po vladini želji ustavake volili, bi potrdili sedanjo sistemo, katerej so se z najboljšim prepričanjem 12 let ustavljali vrli prijatelji slovenskega ljudstva, bi torej potrdili tudi vse to, kar se je doslej ljudstvu na kvar vpeljalo, kar ga stiska in tare. Ustavaki, ki se nam bodo za kandidate ponujali, niso za spravo med narodi. Ti ljudje so predlanskim ob času volitev v deželni zbor v svojih oklicih naravnoč poudarjali, da sprave med narodi nič treba ni! Njim seveda sprave treba ni, ki sedé pri polni skledi narodnih in političnih pravic, od nas pa, ki smo v tem oziru ubogi pastrki, terjajo, naj bi molčali; če pa ne molčimo, nego kruba enakopravnosti tirjamo, je to v očeh ustavakov velika predrznost, ker so se navadili gospodovati nad nami, ter hočejo da tako ostane tudi zanaprej v Avstriji. V programih te stranke ne najdeš ne ene besedice o spravi, o dejanski enakopravnosti vseh narodov. Čemu tudi? Vsaj nemškimi ustavakom ravno tačas in le tako dolgo pšenica cvete, dokler sami po svoji volji delajo, nad vsemi drugimi gospodujejo. Tacih narodnih posilnikov torej voliti ne moremo in ne smemo, ako si nočemo sami groba kopati.

Ustavaki so slednjich tudi vsi robati liberalci, naj že spadajo k „mladim“ ali „starim.“ Imamo tudi „narodnih“ liberalcev, ki so pa ustavakom podobni kot brat bratu, ker se držé skoro vseh postav, katere so ustavaki sklenoli. Našim slovenskim kakor nemškimi liberalcem so nove verske (konfesijske), šolske, občinske in mnoge

druge postave celó po volji, ter ugovarjajo temu, da bi se kaj spremenilo. Vse, kar koli so liberalci iz mrzenja do kat. cerkve storili in še storiti namerjavajo, vse to je tudi našim liberalcem pravo maslo, dasi verno kat. ljudstvo to prav bridko oběuti.

Liberalcev, nasprotnikov kat. cerkev, torej voliti ne smemo, sicer se sami udeležimo greha, da se kat. cerkev preganja, na steno pritiska in v svojem delovanju ovira.

Prihodnje volitve bodo tedaj odločile: bode — li še dalje obstala ustava, po katerej takraj Litave le eden in to najmanjši del avstrijskih državljanov, namreč nemško-liberalna stranka gospoduje, ali se pa ustava tako prenaredi, kakor je to različnim narodom in deželam v Avstriji primerno, da je namreč vsak narod ednakopraven z drugimi ter si v deželnem zastopu vse svoje domače zadeve uravnava. Da se to zgodi, treba povsod sedanji vladi nasprotnih, narodnih, ob enem pa tudi katoliški cerkvi pravičnih in poštenih poslancev voliti. Ako Slovenci take možé volimo, smo izpolnili sveto dolžnost proti cesarstvu ki potrebuje mirú in sprave; proti kat. cerkvi, katere liberalci sukati in vladati ne smejo, pa tudi vlada v dekle ponižati ne; smo izpolnili sveto dolžnost proti narodu slovenskemu, ki vzdihuje po rešenju iz hlapčevskih spon, v katere ga je zakovalo samovolje nemških liberalcev — ustavakov.

Gospodarske stvari.

Zakaj nektero popolnoma dorašeno drevó vendar ne rodi?

Tú je treba pogledati, kje da je zadržek?

Zadržek utegne biti v zemlji. Če je zemlja zlo pusta, da korenine živeža za rejo drevesa in sadú ne najdejo; ali če je njihov živež slab in reven, se vé da tako drevó ne more sadú imeti, kakor tudi žito ne, če je v pušči, in krava mleka ne, če je zastradana. Takému drevesu se mora zemlja globoko okopati in zboljšati, to je, dobre prsti koreninam dati, da bodo več in boljšega živeža imele.

Če je pa zadržek v deblu, to je, če ima debelo, trdo skorjo, ali pa je tako v senci, da ga solnce vsega obsijati in mu lesa zadosti pregreti ne more. Tako drevo ne moru sadú roditi, ali ga pa le na eni strani ima, na drugi pa ne; ker muzga ne teče enako po lesu, in tistega živeža, katerega po listu dobiva, s tistim, ki iz korenin pride, v rodovitnost ne združuje: takemu drevesu se kaj lahko pomaga, če se mu stara in mrtva suha koža čisto odrza, in se mu tiste veje, ktere mu najbolj senco delajo, vzamejo. Če je pa vse drevó v senci, se mu, če je mogoče, solnce dá,

ako se namreč tisto iz pota spravi, kar mu senco dela. —

Če je pa v vejah zadržek, to je, če jih je preveč, če so pregoste, da druga drugo zavezujejo in topé, da jih solnce pregreti ne more, in muzga komaj les in perje preživi: tako drevó se mora zlo obrezati in vse veje, ktere senco delajo, iztrebiti in se mu jih le toliko pusti, kolikor okó presodi, da je dosti in prav. Če po tem še roditi noče, se mu veje začetka kresnika vkrivé ali pa prevežejo, da je muzga malo zadržana, in da v les preveč ne žene, ampak sadnje popke delati mora, kakor se tudi šparoni z vinskimi mladikami delajo in vkrivé, da mladike k rodovitnosti prisilijo. Tudi se prisili drevó k rodovitnosti, če ima muzge preveč, da le v les žene in raste, če se mu pušča, to je, v kožo po deblu vreza naredí, ali le po eni ali pa po oboji strani, kakor je treba, da nekaj muzge zgubi.

Nerodovitnost od vremena se težko odvne, ker vreme ni v naši oblasti. Mraz, suša, prevelika moča, toča, škoduje sadju. Že v popkih vreme sad lahko skazi. Tri tedne o kresu drevje v rasti počiva, muzga takrat ne žene v les, ampak popke dela za prihodnje leto, cvetne, lesne in listine. Če je takrat toplo in tiho vreme, da se muzga po vsem drevesu za kožo lahko zadosti spari in k rodovitnosti pripravna naredi, veliko cvetnih popkov iz mladik požene, iz katerih bo prihodnje leto cvetje in sad. Če je pa takrat dolgo deževno in mrzlo, da se muzga spariti ne more, ali pa suša, da muzge manjka, drevó ne more cvetnih popkov narediti, ampak komaj slabe lesne in listne napravi in pomladi ne bo ne cvetja ne sadú. Tega mi ne moremo odvrniti, razun suše, če takrat korenine polivamo; pa dobro je vendar že prej vedeti, če bo drugo leto sadje cvelo ali ne, da se vé staro sadje hraniti ali pa prodati.

Ravno tako se po vremenu tudi na drevji cvetje skazi, da sadú ni. Če drevje pred perjem cvetje pokaže, bo odpadlo, ker nima tistega potrebnega živeža, katerega po listji ali perji dobiva. Tako cvetje se ne more zadosti izgoditi in na lesu v rasti. Tako češnje, češplje, ki vsako leto cvetó, pa malokdaj v perji, malokdaj obodé. Če se tako drevje kikih 8 do 10 dni prej okoli korenin okopá in z brinjevimi ali pa smrekovimi vejami ali snegom ali ledom ali blatom korenine pokrijejo, se razvetenje zadrži tudi skoraj toliko dni; med tem se začnó lesni in listni popki razvijati, in drevó cvete potlej v perji. Pa ne vem, če bi to vselej in povsod gotovo pomagalo. — Če bi sadje preveč cvelo, bi ga tudi malo ostalo. Pomaga, če se takrat takemu drevesu korenine zalivajo in prej v taki vodi živalski ostanki, kosti, parklji, rogovi usnjevi zrezki itd. kuhajo. — Če ob sadnem cvetji dežuje, da rodivni prah v dno sadnega ploda pasti ne more in ga tudi čbelice ne prenesó, se cvetje skazi. Pomaga, če se drevó včasi pomaja.

„Novice.“

Čebelarsko društvo. — Z malim trudom da veliko dobička čebeloreja. Pri nas*) skoro nij kmeta, da nebi imel vsaj nekoliko panjev ali „košov“, a nijeden ne more dospeti do večega števila, kakor je imel prvleje. Kolikor rojev je imel pred 20 leti, toliko jih ima zdaj, ali pa še manje. Pa kaj je temu krivo? — Odgovor: naši navadni panji, uli ali „koši“, ker o takih panjih so čebele same svoj gospodar.

Janezu Dzierzonu, katoliškemu župniku v pruski Šleziji, posrečilo se je iznajti take panje, pri katerih imaš ti čebele v oblasti, t. j., ti ravnaš ž njimi po svojej volji. V takem panju zamoreš premešati satovnike, in opazovati vsa notranja opravila pridnih živalic.

Da se pa naša zmiraj na istoj stopinji stoji čebeloreja zamore pospeševati in razširjati, ustanovilo se je pred nekolikimi tedni v Ljubljani „čebelarsko društvo“, katerega namen je „vpejljati in pospeševati delovanje s premakljivimi satovniki po navodu Dzierzonovem, s podukom in dejanjem.“

Društvenih pravil §. 2. obeta: izdavanje podučnih spisov, zlasti v društvenem listu (zove se „Slovenska čebela“), ki izhaja vsaki mesec enkrat, a udje ga dobivajo zastonj; obdarovanje pridnih čebelarjev; preskrbljeva jim pripravnih panjev in drugega orodja, kolikor mogoče po nizkej ceni; delenje dotičnih semen; izsrečkanje panjev in orodja; napravo zgledne čebelarije za poduk; posredovanje prodaje čebel, medu, voska in izdeljanih panjev.

Pristopimo toraj k temu društvu v obilnem številu, ker dača vedno narašča, a čebelar si lahko na takov način brez vsakega truda veliko pridobi. Za samo 1 gld. 50 nov. letne plače imajo udje pravico terjati vse, kar §. 2. društvenih pravil obeta. Manje premožni kmetovalci plačajo polovico letnine! — Prevdarimo!

Žitne molje je nekdo tako odpravil. Podal se je v gozd. Ondi je v žakelj nadeval več mravljinjakov. Domu prinesene mravlje je potem raztrosil po lepo na solnci razgrnjenem zrnji. Črez par dni ni bilo videti niti enega molja. Vsi so preminoli.

Vinski sodi se naj začnejo za branje pripravljati. Naj boljše je, ako se zamorejo dobiti novi hrastovi sodi. Vendar to je čem dalje, tem bolj težavna in draga reč. Hrastje se je precej posekalo. Marsikateri bo moral vzeti staro posodo. Ta pa je mnogokrat: plesnjiva, skisana ali preveč posušena. Take lastnosti sodov pa škodijo moštu; morajo se tedaj odpraviti. Plesnjivec se odpravi, ako se sod z užgano slamo dobro izžge. Par funtov živega apna v sod djati, ga v sodu gasiti, sod pa kotati in s čisto vodo izplaknoti, tudi pomaga. Skisani sodi storijo, da vino

*) Ljutomerska okolica.

v njih cika. Take sode je najbolje s slamo izžgati — ali pa zavreči.

Stari suhi sodi se morajo večkrat s kropom in naposled z vinom skuhati.

Jabelk je letos malo in utegnejo prav drage postati, posebno o postu. Kdor hoče in zamore jabelka dolgo ohraniti, ta naj stori tako. Vzeme se primerno velika škrinja ali zaboj. Dno se posiplje 2" debelo z mletim gipsom ali mavcem. Potem se snažno obrisane jabelka vložijo in zopet z gipsom posipljejo tako, da so vse ljuknice med njimi napolnjene. Potem se škrinja varno zabije.

Tako zavarovane jabelke ostanejo do pozne spomladi lepe in „frišne.“

Naj večji trs rase v Kaliforniji v Ameriki. Pri zemlji je 4' in 4" debel. Osem črevljev nad zemljo je po špalirih razpeljan in pokriva 1½ orala zemljišča. Lani je rodil 120 centov grozdja. Posamezni grozdi so časih 2 — 6 funtov teški.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Nov slovensk političen časnik.) „Pa že zopet nov časnik! Saj jih je itak že preveč, zdaj pa še eden več!“ Tako utegne kdo zagodrnjati, ko bere naznanilo „novega časnika.“

Res da imamo Slovenci v primeri števila nas vseh premnogo raznih časnikov. Iz ene strani je to napaka, ker pri majhnem številu časnikarskega občinstva posamezni časniki težje izhajajo. Iz druge strani je pa lepo število slov. listov veselo znamenje duševne delalnosti in krepkega narodnega dubá, kar je vse porošstvo, da slovensko ljudstvo še ni testamenta napravilo, marveč hoče in bode tudi narodnega življenja se veselilo.

Pri vsem tem pa, da imamo premnogo časnikov, pogrešamo vendar enega, kateri bi v politiki pravo pot kazal. Odkar si je namreč „Slov. Narod“ geslo nemškega liberalizma popolnoma prisvojil, zabredel je v nasprotje z večino živega naroda slovenskega, kateri ni in tudi ne misli omike iskati v liberalizmu, ki pritiska katoliško cerkev k steni ter jo državni oblasti kot dekle izdaje, in tudi gmotnim koristim ljudstva škoduje, kakor vsi čutimo. Nesvobodna, državni služučca cerkev, je spaček krščanstva, nezmožna, od omikanega sveta zasmehovana oblast, kar spričuje zgodovina onih žalostnih časov, v katerih je posvetna oblast katoliško cerkev le kot policijsko nápravo v svoje namene zlorabila.

Doslé so „Novice“, „Danica“, „Gospodar“ in na Goriškem „Glas“ branili pravično politiko in torej tudi pravico katoliške cerkve proti liberalizmu, ki spodjeda upljiv svete vere in kat. cerkve

na rodovino, národno življenje in na izrejo mladeži. Ker so pa blezo vsi omenjeni listi v prvi vrsti ljudstvu namenjeni, ki tacih stvari zadošči ne umé, bilo je obdelovanje politike v teh listih sicer vsled pomanjkanja posebnega konservativnega pol. lista potrebna pa vendar v drugem oziru težavna stvar, ker se navadni ljudje s politiko radi ne pečajo. Vrh tega potrebujemo lista, ki odbija napade in predsodke, s katerimi nasprotni nam listi dan na dan svet begajo, edinost pokopavajo. Tjednikom pa ni mogoče zasledovati in pobijati vseh laži, ki prihajajo na dan kot gljive po deževnem vremenu. Zatorej se je že zdavno povsod živo občutila potreba takega časnika, in slovenski rodoljubi svétnege kakor duhovskega stanu so dné 29. avgusta v Ljubljani se zbrali ter skenoli, izdavanje dobrega političnega časnika z vsó močjo pospeševati.

V ta namen izvolil se je poseben odbor, kateremu pripada nálog vse potrebno pripraviti, da bode časnik — „Slovenija“ imenovan — ako mogoče že početkom oktobra t. l. in sicer za zdaj le po trikrat na teden, od novega leta pa, če najde po slovenskem svetu dovolj podpore, vsak den na svetlo izhajal.

Ob enem ko to vabilo čč. bralcem v roke pride, utegne tudi odbor v Ljubljani do Vas, dragi rojaki, z ednakim vabilom se obrnóti. Naša dolžnost je torej, blage rodoljube prísérno prositi, da naj vsak, ki vabilo dobi in komur je mar za pravično stvar, kot naročnik se oglási, in vsaj po enega, enakomiselnega rodoljuba kot naročnika pridobi. Skušajmo tudi kolikor je le mogoče, da novi list tudi v gostilnice, kavarne in razna društva spravimo. Če gostilničarji in kavarnarji zarad liberalcev naročajo liberalne novine, zakaj ne bi mi tirjali, da se za nas naročijo dobri v katol. duhu pisani časniki? Nikar ne bodimo strahopetneži povsod!

Naročnina se za zdaj še ne pošlje, nego le imenik naročnikov, in to brž ko mogoče, da se bo pokazalo, pri čem da smo. — In komur je Bog več podal, kakor potrebuje za prevžitek, naj podpiše nekaj v predalu: „Radovoljni dar.“ Neki častiti duhovnik v Ljubljani je rekel: „Le delajte pridno, da dobimo dober list, tudi jaz hočem s podporo biti na pomoč, kajti dan denešnji je bolj treba osnovati dobrih časnikov, kakor pa zidati novih cerkev!“

In v to ine pomózi Bog!

Od sv. Petra pri Mariboru. (Pridna šola.)

1. septembra smo imeli tukaj šolsko poskušnjo alj izpit. Pri tej priložnosti nas je počastilo mnogo gostov svetnega in duhovskega stanu. Bili so nazoči razni šolski nadzorniki. Ko so otroci v cerkvi pokazali, koliko kršanskega nauka znajo, so šli v šolo, kder se je iz drugih predmetov izpraševalo. Videlo se je, da je gospodoma učiteljema na tem ležeče, da se dečki kaj koristnega naučijo. V deklíški šoli, katero šolske sestre

oskrbljujejo, se je zopet pokazalo, da so šolske sestre vse vnete za šolski napredek. Podučevalo se je pri njih v slovenskem in nemškem jeziku; pri izpitu so rojene Nemkinje po slovenski odgovarjale in deklamirale, in Slovenke niso nemških prašanj dolžne ostajale. Torej stariši gotovo pаметno ravnajo, ako svoje hčericе šolskim sestram v izrejo dajo. Ko je izpit minol, nismo otrok v krčmo peljali, kajti smo menili, da bi to za-nje škodljivo bilo, ampak smo jih inače razveselili.

Iz Doberne. (Novi zvonovi.) Angeljsko nedeljo so bili 4 novi zvonovi, ki jih je znani g. Ig. Hilzer umetno vžil, blagoslovljeni. Milostljivi knezoškof Jakob Maksimiljan so k našem največem veselji blagovolili sami priti zvonov blagoslavljat. Spravljanje zvonov v turn je šlo po sreči in tako naglo, da smo proti 3. uri slišali prvokrat lepo vbrane zvonove. Tako lepo pojó, da so vsi pričujoči, katerih je bilo prav obilno, gaujeni bili. Vedno nam bode ta slovesnost v spominu. Prizadevanju našega občé spoštovanega g. župnika Gajšek-a, je pripisati, da je naša sicer majhna fara s darilom dveh velikih dobrotnikov g. grofa Eggera in g. viteza Laritz-a nad 6 tisoč goldinarjev za zvonove vkup spravila. Presérna hvala vsem! — Cirkulan, kmet.

Od sv. Lenart v Sl. goricah. (G. Herman bo naš poslanec.) 8. sept. je imelo tukajšno kat. pol. društvo svoje zborovanje. Udeležilo se je veliko ljudstva, med tem mnogo najveljavnejših mož ovega okraja. Tudi g. Herman je prišel iz Gradca, svojim volilec se predstavljat in razlagat, kar imajo od njega kot poslanca pričakovati. Naj poprej je govoril o svojem delovanji v štajerskem deželnem zboru. Potem povdarja, da je zdaj vera v nevarnosti. Ravno zavoljo vere je zdajna volitev neznano važna. Liberalci celega sveta so se zarotili proti katoliški Cerkvi. Namerjajo, krščanstvo uničiti. Na Francoskem so naj poprej cerkve zažigali in mešnike morili. Na Španjskem pa ravno zdaj tako delajo. Morijo drug drugega, da je groza. Na Laškem, na Švicarskem, na Pruskem trpinčijo sv. Cerkvo z nalaš skovanimi in krivičnimi postavami. Ropajo pobožne štiftinge, preganjajo škofo, zapirajo duhovne — še moliti prepovedujejo. Stavljajo na posmeh katoliške navade, pahajo krščanski nauk iz šol, in stavljajo med krščanske otroke Jude za učitelje itd.

Ta liberalizem se je pritepel tudi k nam, v naše cesarstvo. Že marsikaj se je zgodilo — vendar še hujše bo, ako se ne bode ustavljalo.

Tudi na Slovenskem se je začel šopiriti ta liberalizem. Tu pa tam se zdaj nahajajo gospodi, ki pišejo in Vam zastonj na dom pošiljajo grde cajtinge, katerih namen je, Vam sv. vero iz glave in sre trgati. Obrekujejo in grdijo poštenjake, posebno duhovne. Hvalisajo neredneže, in to imenujejo: „omiko in svobodo“. (Potem bere govornik nekatere laži iz „Sl. Tednika“ in jih pobija). Brez vere, pravi Herman dalje, ljudstvo obstati

ne more. Brez vere začne vse križem iti. Liberalci si povsodi prizadevajo pri volitvah izvoljeni biti, da bi potem v državnem zboru postave napravili, po katerih bi zoper Cerkvo divjali, kakor delajo na Pruskem itd.

Zato imejte pazko, da ne bodete tem liberalcem v zanjke šli. Kmeti stan ima od Boga naloga zajezevati in nazaj držati valove občne spačenosti in brezvernosti. Zato hočem kot poslanec braniti kot dve Vaši najdragocenejši svetinji: Vašo vero in pa Vašo narodnost slovensko, (dobro, dobro, živijo!)

Potem govori o prošnji, katero so l. 1871. kmeti ljudje poslali deželnemu zboru gradskemu in kder so prosili in svoje želje razodevali, kako bi radi imeli v kancelijah, v šolah, v srenjah, potem zastran potepuhov in sploh javne varnosti, zastran dohtarjev in notarjev.

G. Herman pravi: 500 srenj je bilo podpisanih; jaz sam sem prošnje izročil deželnemu zboru. Vendar naši nasprotniki liberalci nas niso hotli uslišati. Vrgli so prošnje pot klop. Ali jaz sem kot poslanec storil svojo dolžnost in to hočem vselej storiti in se vojskovati, da pravica zmaga. (dobro, slava, živijo!)

Tako je govoril g. Herman. Zbrani možje so ga pazno poslušali, mu večkrat glasno pritrdili in ga z veseljem enoglasno proglasili za svojega kandidata.

Sv. Lenartski okraj je gotovo ves za g. Hermana. Slišimo, da tudi ptujski okraj ostane zvest svojemu staremu in skoz in skoz poštemu poslancu.

Sicer neki liberalni pisarji v Ptujih po raznih cajtingah čenčajo, da so kmeti za nekega ptujskega dohtarja vneti, to je gola laž. G. Herman bo naš poslanec. *)

Iz Šent-Ila pri Velenji. Dolgo nas je suša stiskala, zdaj je pa zemlja dobro namočena. Ozimina je bila slaba. Rž je nekoliko arja osmodila in pšenica je bila po nekaterih krajih snetljiva, tako de so kmetje le komaj dobro polovico toliko žita dobili, kakor lani. Ajda slabo kaže. Le samo v vinogradih je precej dobro, čeravno je smod nekoliko škodil. Vendar bo veliko več vina od lani, če Bog svoj blagoslov da. Poslednji čas je začela med nami neka strupena kača laziti, ki so jo v Ljubljani krstili: „Slov. Tednik.“ Kdor se bo iz tega časnika omike učil, ta bo postal smradljiv ud človeške družbe. Pa mi se bomo raji iz tebe „Slo. Gospodar“ izobraževali, ker vemo, de nam resnico praviš. Laž je pred Bogom in Slovincem gnjusoba.

Franc Voh.

Iz Celja. (Čudno imenovanje.) Celjski gimnazijalni profesor in redovnik samostana Hohen-

*) Vidi se, da boljšega poslancu volilci ptujskega okroga ne najdejo, ako ga tudi z lučjo išejo od Radgone do Šmarja, in od sv. Ane do Središča. Zato volite ga — enoglasno!
Ured.

furt na Českem, g. dr. Ferdinand Maurer, imenovan je, kot ud okrajnega celskega šolskega sveta in zastopnik domačega duhovništva.

Prejšna stanovitna suša in zdajšnji pogostni dež v savniski dolini bo veliko škode pouzročil. Grozdje je po naših vinogradih deloma še trdo, deloma pa že poka in bati se je, da ajda ne bo dozorela in letina se bo čisto sredna imenovati morala. Tudi že nekteri ljudje za grizo bolehajo.

V celjskem kapucinskem samostanu sta zdaj dva sicer jako poštena moža pa trda Nemca poglavarja, gvardijan je o. France, vikar pa o. Ferdinand, prestavljena sta od tam 2 Slovence oo. Sigismund in Ubald, vmetstjen je pa le eden novinec o. Jakob. Zakaj neki slovenski oo. na Nemškem služijo, kakor o. Friderik v Lipnici in nemški na Slovenskem, ker pri najboljše volji ljudem postreči ne morejo, ker jezika ne umejo? in bo mogoče enemu samemu patru tirjatvam celjskega samostana vstreči, ktereга okolica je čisto slovenska?

Za poduk in kratek čas.

Gospodarska kronika.

1817. Toto leto je bilo malo boljše od ovih. Bilo je mnogo vsakega sadu. Na goricah je bilo vendar malo: za 20 kopačev gorice po en polovnjak kislega vina. Sicer pa je bilo močno in je imelo ceno polovnjak 105 gld. Žita in pšenice je bilo malo in jako dračnato; oves in hajdina sta bila rodna. Tedaj je zrnška cena padla. Kore pšenice je veljal 10 gld.; zmesi kore 6 gld. Tak je bilo tedaj, ko so našli.

1818. Toto leto je bilo vsega malo, vendar ljudje še so shajali. Žito, pšenica in ječmen — to vse je bilo malo rodno. Hajdine so bile rodne; sadu je bilo le malo. Vina tudi malo. Za 20 kopačev gorice je dalo po 7 veder ali polovnjak in je bilo kisló. Ceno je imel polovnjak 100 do 106 gld. Zrnja je veljal kore zmesi 6 gld., kore pšenice 11 gld. V totem letu je bilo mrzlo in veliko deževja.

1819. Toto leto je bilo po srednjem dobro. Vina ni bilo dosti, pa dobro, ker je od Jakopovega do Uršinega suša bila. Zato je grozdje bilo lepo in vino dobro. Za 20 kopačev gorice je dalo 2 polovnjaka. Ceno je imel polovnjak 75 gld. ali 80 gld. Žito in pšenica — po srednje rodno. Hajdina ravno tako. Zrnje je imelo tako ceno: pšenice kore 20 gld., zmesi kore 12 gld.; sadja: jabelk in brushek je bilo nekoliko, sliv pa nič. Kteri je totega leta vino začuval do leta 1820., takrat ga je prodal štertinjak po 300 do 340 gld.

1820. Toto leto bi imelo dobro biti, samo da je toča na 3 hipe tako potrla, da je v enih krajih vse porušila! Kraja ni bilo, da ne bi po-

trla, če ne jako pa malo. Trikrat je tedaj toča šla do Vidovega, potlej pa dež za dežjem tijan do mešnjaka meseca (avgusta). Zatega voljo so se gorice vse posmodile in vina je bilo malo. Za 20 kopačev goric je dalo 4 vedre in vino je bilo kislo. Ceno je imelo polovnjak 60 gld. Žito, pšenica in drugo zrnje, je po srednjem obrodilo. Ceno je imel pšenice kore 18 gld., zmesi kore 12 gld. Sadu je bilo malo. Toto leto je bil mir med ljudmi in ni bilo jako hudo za živež.

1821. Toto leto je nasproto letje lepo kazalo. Lepo vreme in v goricah dosti naloženega grozdja. Tako mine pol majnika meseca, potem pa pride dež za dežjem in mrzlo vreme. Na Ivanje je bil mraz. Majnik, Ivanjščak in pol Jakoplenščaka (juli) je bilo mokrega in mrzlega, tak da so morali plevcji po goricah ogenj kuriti, in mešači in kosci na travniku kožuhe in gabane nositi. Tedaj je vse grozdje prešlo, ker je v dežji cvelo. Vina je bilo malo. Za 20 kopačev goric je dalo 2 ali 3 vedre kislega vina. Ceno pa je imel polovnjak 70 do 80 gld. Sadja ni bilo nič, le nekaj sliv po nekterih krajih. Žito in pšenica po srednjem rodna. Hajdine malo, ker je bilo dosti dežja, ko je cvela. Cena zrnja je bila: kore pšenice 16 gld., zmesi kore 10 gld.

Žalostno trštvo z ljudmi.

Z ljudmi tržijo daleč od nas v južno-izhodni Aziji, kder veliko Kitajsko cesarstvo mejaši z anamskim kraljestvom. Na Kitajskem je sicer že veliko Kristjanov — vendar ajdov jih je veliko več. V anamskem kraljestvu je še sicer tudi veliko ajdov, vendar Kristjanov je precejšno število, ki posebno številno prebivajo kraj morja. Zdaj pa se zgodi, da kitajski ajdi s svojimi bitrimi ladjami prebrodijo morski zaliv kočičinski ter naglo planejo na anamske Kristjane. Večjidel po noči uderejo v njih mirne vasi, — kdor se jim ustavlja, tega umorijo. Druge pa zvežejo in na svoje ladje zavlečejo. Brž ko so polne, hitro odrinejo črez morje na Kitajsko nazaj. In tukaj zdaj uboge krščanske vlovljence prodajajo paganskim Kitajcem ali pa jih zopet na ladje naložijo in črez veliko tiho morje v Ameriko prodajo, kder jih za delalce porabijo. Ta žalostna osoda zadene večjidel le moške. Ženske prodavajo večjidel Kitajcem, ki ž njimi strahovito nesramno ravnaajo.

In stan teh je gotovo bolj žalosten, kakor onih, ki so bili v Ameriko odposlani. Nesrečne krščanske ženske so po sili svojim domačim vzete, na ladjah kakor živina na tesni prostor vphane, brez dovoljne hrane in obleke. Ali še hujša jih čaka. Predane pridejo neusmiljenim ljudem v pest, ki jih potem pahnejo v jame pregreh in telesne in dušne nesreče.

Tolika nesreča je kitajske Kristjane globoko v srce ranila. In ker drugače pomagati ne morejo, zato pobirajo med seboj denarje, da take nesre-

čne anamske krščeničke odkupijo od jihovih paganskih gospodov.

Vendar ne morejo storiti, kolikor bi radi. Nekaj zato, ker so kitajski Kristjani sila ubogi. Večjidel pa zato, ker je število nesrečnic preveliko. Po 3000 se jih na leto razproda. Res grdo pagansko trštvo to. Kdaj bo luč prave vere vsem prisvetila in takim grozovitostim konec storila?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Včeraj 10. septembra je ministerstvo razglasilo: cesarski patent, s katerim se državni zbor razpušča in **nove volitve razpisujejo**. Novi državni zbor je na 4. novembra sklican.

Mariborski centralni volilni odbor bo kmalu razposlal oklice in proglasil kandidate za mariborski, ptujski in celjski volilni okrog.

Pred vsem nam je gledati, da se volijo pridni zanesljivi volilni možji. Drugo se bo že vdalo. Postopajmo mirno pa čvrsto: za vero, dom in cesarja!

Na mnogih krajih so v nedeljo 7. septembra namenili praznovati 25letnico odpravljenja tlake in desetine ter o tej priliki mahali po duhovnikih. Ali deževno vreme jim je vse zamotilo. Sicer pa so kmeti sploh dovoljno izbrihtani sprevideti, da jim vse šinfanje na duhovne niti za eni goldinar dač ne polajša. Sploh pa liberalni listi radi lažejo, ali pa resnico zakrivajo. Dne 7. sept. 1848 je cesar Ferdinand podpisal sklep, po katerem se je tlaka odpravila. Ali pri onem sklepu v državnem zboru so bili nazoči: knezi, grofi, škofi, mešniki in kmeti. Nihče ni ugovorjal. Vsi so enoglasno bili za odpravo desetine. Ni tedaj resnično, da bi liberalci sami kmetu do svobode bili pomagali. Na Hervatskem so v Zagrebu poslanci sprejeli nagodbo z Madžari. Novice pišejo o tej nagodbi tako: Mi sprejem pogodbe pozdravljamo za prvi korak na bolje, ki doide trojedni kraljevini kmalu; nam se ta sprava zdi kakor „plačanje na odbitek“ (abschlagzahlung) s 10 odstotki na dolg 100 odstotkov, ki so jih Ogri dolžni Hrvatom. Prevdarni možje, ki računajo s faktorji, kakor so dandanes, vzeli so od Ogrov na dolg raji 10 gld., kakor da bi jih bili odbili, držeči ga za to, da so jim Ogri še 90 gld. na dolgu ostali. Da pa čestitamo poslancem, ki so glasovali za sprejem in boljo prihodnost odprli Hrvatom, zato pa s tem nikakor ne grajamo onih, ki so glasovali proti, kajti potrebno je, da v listinah Hrvaških ostane zapisano, da pogodba taka, kakor je bila dovršena 6. dne septembra t. l., ne zadostuje pravi trojedne kraljevine in potrebščinam Hrvaškega naroda, kar je dr. Mankanec v svoji resoluciji dobro povdaril. Da bi deželni zbor ne bil sprejel začasne te sprave, prišli bi bili še hujši časi nad ubogo Hrvaško, ali pa bi morali revolu-

cijo začeti zoper Ogersko — kakošen pa bo izid tacega predržnega početja, no, to pač vsak lahko si na prstih sešteje.

Vnanje države. Na Nemškem zdaj pričakujejo prihod laškega kralja Viktorja Emanuela v Berlin. Obiskal bo Lah zaveznika svojega nemškega Prusa. Potem nameni s pruskim cesarjem obiskati našega cesarja in si nagledati dunajsko razstavo. No, mi teh gospodov nič nismo niti željni niti veseli, akoravno se nju slovenski in nemški liberalci radujejo. Večjidel zato, ker oba dva preganjata sv. cerkvo.

Ravno zdaj so 72letnega škofa Fuldenskega, naslednika sv. Bonifacija, obsodili na 400 tolarjev plače, ker je storil to, kar že blizo 2000 let sv. cerkva škofom storiti veleva. Prošta filenskega so rubili in ga še iz dežele pregnati žugajo. Nasproti pa Prusi branijo in v službi po sili varujejo ničvredne duhovne, katere so škofi izobčili. Seminišča povsod zapirajo, da nebi katoličani dobivali več novih in pridnih mešnikov.

Sploh nasilstvo je grdo in gnjusno. Naši liberalci se pa tega veselijo in komaj čakajo, da bi se pri nas tudi kaj enakega godilo.

Francози so te dni doplačali strahovito veliko vojno odškodnino 5000 milijonov, katero so jim grabljivi Prusi naložili. Prihodno nedeljo zapusti poslednji pruski vojak francosko zemljo. V Parizu se vsled tega pripravljajo na slovesni: *Te deum*. Čudno pa je to, da oni denarji Prusom slabo teknejo. Imajo zdaj silno dragočo v deželi. Veliko ljudi se izseluje v Ameriko.

Španskim republikancem se čem dalje, bolj huda godi. Skoro vsaki den imajo novega predsednika republike. Zdaj imajo nekega Kastelarja. Ta gospod zahteva 500,000 novih pušek in 500 milijonov denarja, da pobije Karliste. Vse to pa kaže, kako močna že more biti kralja Karla VII. reč. Severni kraji Španske so, izvzemesi nekatera mesta popolno v njegovi oblasti. Pravijo, da ima zdaj 25000 vojakov.

Turški cesar zdaj popravlja svojo pomorsko vojno. Ker pa pogrēša turških mornarskih častnikov, si je najel in pozval precej francoskih.

V izhodni Indiji imajo Angleži neizmereno veliko kraljestvo. Vendar jegovi prebivalci silno neradi trpijo angleško gospodstvo. Radi bi se iznebili jarma kramarskih tujcev. In ravno zdaj je došla v Evropo vest, da je umorjen predsednik.

V Perziji, katere kralj je pretečene mesece po Evropi potoval, so med tem nastali hudi neredi. Tolovaji razsajajo po deželi, da je strah in groza. Izposlani vojaki so se morali umakniti. Kralj bo imel veliko skrbi, preden deželo pomiri.

Razne stvari.

(Č. g. dr. *Uloga*), vrednik „Sl. Gosp.“ je na svojem potovanji zbolel. A zdaj se je že toliko ozdravil, da prevzame zopet vredništvo.

(*Iz Videm-a*) se nam piše, da so drzne laži „Sl. Naroda“ in „Sl. Tednika“ o shodu v Blanici tamošnje ljudi sila zavzele. Bilo je vse tako, kakor je „Sl. Gospodar“ izpovedal. Za dr. Vošnjaka je komaj 5—6 možev bilo, ki imajo ondi volilno pravico. Drugi so bili sami dijaki, pisarji in prišleci iz Kranjskega. Sicer pa smo „Sl. Narod“ po c. k. pravništvu prisilili, da je najgrše laži preklicati moral, ker sam ni bil toliko pošten, da bi to storil. Dr. Vošnjakova volitva je splavala po Savi. G. Kosar bo izvoljen za poslanca.

(*Dr. Vošnjak*) baje si ne upa za celjski volilni okrog za poslanca ponujati se. „Novice“ namreč poročajo št. 36, da se je nestanovitni mož Istrijancem za Trstom prišel ponujati za kandidata. A, mi mu želimo srečen pot!

(*Grozne morije*) se nam poročajo od sv. Petra in sv. Barbare pod Mariborom. Ondi je bil zabodjen 18letni mladenič, tukaj pa bolj priletan posestnik ubit.

(*Klatež: „Sl. Tednik“*) nadleguje ljudi, akoravno mu na hrbet pišejo: *retour* (nazaj.) Piše se nam, da se po šmarski okolici poteplje v 52 iztisih. Nek fajmošter (najemnik) deliva 6 „Tednikov“ med svoje farmane. Novice pa pravijo: da taka roba ni nič vredna, ki se ljudem vsiluje po vseh kotih, to je že stara kramarska skušnja. Kar je dobro, najde samo kupecev zadosti.

(*G. Robič*) trgovec in zastopnik „Slavije“ pri sv. Miklauži pri Ljutomeru je bil po skoro 5 mesečni preiskavi in zaporu te dni na povelje okrožne sodnije celjske izpuščen, ker se mu ni mogla dokazati nobena krivda.

(*Zgodnjo in hudo zimo*) prerokujejo nekatera znamenja. Že 28. avg. so cele trume lastovic čez Prago letele v svoj zimski štacijon. Iz Šlezije se poroča, da so se štokljke že na pot podale 23. avg., akoravno sicer še le konec septembra odpotujejo.

(*Iz Ptujca.*) [Cesar pri vojaških vajah.] Pretečeni četrtek se je cesar s posebnim železniškim vlakom ob pol deveti uri večer pripeljal v starodavni Ptuj. Mesto je bilo lepo razsvitljeno in ljudstva je bilo veliko, želečega videti svojega cesarja. Prenočil je v Turnišu zunaj Ptujca blizo vojakov, ki so ondi sred polja prebivali pod platenimi šotori. Kmalu drugi den so se začele v nazočnosti cesarja vojaške vaje. Vojaki so bili večjidel sami Slavjani. Tudi naš slovenski regiment Hartung je bil zraven. Prišlo je veliko radovednih gledalcev iz Ptujca, Celja in Maribora gledat vojaških vaj. V saboto se je cesar s svojim številnim spremstvom zopet odpeljal. Znatno ga je razveselil slovesni sprejem Ptujčanov.

(*Pri sv. Magdalene cerkvi*) v Mariboru se vidi, da imajo jako vrliga župnika, ki mu je mar za čast božjo in povzdigo bogočastja. Mimo drugih hvalevrednih prenaredb je odpravil stare cyi-

leče zvončke in skrbel za nove, dobro ubrane 4 zvonove. Vžil jih je mariborski Dencel. Delo hvali mojstra.

(G. dr. Prus) se je v Žalci predstavljajal za kandidata v mestih in trgih celjskega vol. okroga. G. Žuža ga je vprašal zastran vere. Kandidat mu odgovori, da proti veri nikdar delal ne bode. Tako poroča „Sl. Narod.“ Mi smo s tem zadovoljni in želimo, da g. Prus zmaga.

Porazum med nasprotnima si slovenskima strankama v Mariboru je glede novih volitev — hvala Bogu — toliko, kakor gotov, in sicer le za mariborski volilni okrog na podlagi članka v „Slov. Gospod.“ št. 29. in 30. „poslednja beseda od naše strani.“ Tako je pri nas zmaga gotova.

Denašnja številka je bila izdana 1 den pozneje, zavoljo važnih red. opravil.

Javna zahvala.

Podpisani se zahvaluje „prvi občni zavarovalni banki SLOVENIJI“ v Ljubljani za točno povrnitev škode, katero mu je vzročil požar na njegovih poslopih ter jo p. n. občinstvu gorko priporoča.

V Studenem, dne 23. velk. sespana 1873.

Andrej Miklav, poškodovanec
Matija Vadnjal, podp.
Jakob Milavec, podžupan, priča
Tomaž Koban, priča.

Prodaja.

Pečolerovo posestvo na Gradiču v Slo- vengraškem okraju, katero znaša 152 oral, 1094□ sežnje, ter daje 163 gld. 34¹/₄ kr. v srebru čistega dohodka, se prodaja prosto- voljno, in to s premakljivim blagom vred ali brez-anj.

Cena mu je 6000 gld., blagó pa in živina se po pogodbi proda.

Pogodbe za plačevanje so ugodne. Pov- praša se pri gosp. notarju Hofrichter-ju v Slovegradcu.

3—3

Čč. gg. ki več listov „Slov. Gospodarja“ dobivajo, naj jih med vrle kmete (narod- njake) blagovoljno razdelijo.

Opravništvo.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	tl.	k.	tl.	k.	tl.	k.	tl.	k.
Pšenice vagan	7	70	6	70	7	50	6	95
Rži	5	20	4	45	5	50	4	85
Ječmena	3	90	3	50	3	60	3	50
Ovsa	2	—	1	50	2	10	1	85
Turšice (koruze) vagan	4	90	4	50	4	20	4	80
Ajde	5	—	3	80	5	—	3	40
Prosa	4	10	4	—	4	—	3	74
Krompirja	2	—	1	80	1	80	2	25
Sena . . . . . cent	1	50	1	60	1	20	1	10
Slame (v šopkih)	1	20	1	40	—	80	1	45
„ za steljo	—	90	1	10	—	60	—	95
Govedine funt	—	30	—	32	—	32	—	22
Teletine	—	30	—	30	—	32	—	24
Svinjetine	—	32	—	30	—	32	—	32
Slanine	—	37	—	30	—	40	—	40

Najnovjši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	69	70
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vred- nosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	172	50
Ažijo srebra	106	—
„ zlatá	5	41

Loterijske številke:

V Gradcu 6. sept. 1873: 10 81 53 51 71.

Prihodnje srečkanje: 20. septembra.

Martin Krušic, 1—3

doktor vsega zdravoslovja, naznanja p. n. občinstvu, da se je v **Celji**, v gospodski ulici, v g. Janič-evi hiši h. št. 124 vstanovil.

2—2 Javna zahvala!

Podpisana si štejeta v svojo dolžnost „prvi občni zavarovalni banki Sloveniji v Ljubljani“ za popolno povrnitev škode, katero nama je učinil požar dne 17. aprila t. l. na najinih poslopih, najino najsrčnejšo zahvalo javno izreči in jo p. n. občinstvu najgorkeje priporočati.

Za odškodnino se imava zahvaliti banki Slo- veniji tembolj, ker je imela ona zarad neke na- jine zamude na podlagi njenih zavarovalnih pogojev pravico odškodnino popolnoma odreči.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1873.

Jože Dežmann.

Franc Šarc.